

BESZÁMOLÓK

SZEMLÉK

REFERÁTUMOK

Online '94 – London

A 18th International Online Information Meetinget 1994-ben is december elején tartották meg Londonban. Nagyságát a több ezer nemzetközi résztvevő és a háromszáz kiállító jelzi. (A regisztrált magyar résztvevők száma 22 volt, a kiállítást 12 480-an látogatták meg.)

A rendezvény fő területei a következők voltak:

- új információszolgáltatások,
- az információáramlás újtjai (szuper/hiper főútvonalak, kapcsolatok a hálózatok között),
- az online szolgáltatások minőségi követelményei,
- az egyes online adatbázisok bemutatása,
- az Internet lehetőségei,
- képi információszolgáltatások,
- multimédia- és CD-ROM-alkalmazások,
- az információkiválasztás módjainak tapasztalatai.

Az információ korában ma a világon kb. 7,9 millió előfizető használja az online információszolgáltatásokat. Személyi számítógépet 91,3 millióan működtetnek.

A televíziótulajdonosok száma milliárdokban mérhető. Az információfelhasználás egyik fő eszközévé az interaktív televízió válhat a jövőben.

Az informatika véglegesen iparaggá alakult, azonban a kínált információtartalom formáiban és fokozataiban igen eltérő minőségű.

A nemzetközi rendezvényen az élenjáró világcégek, az iparág vezetői vettek részt. Szakemberek előadásokat és termékbemutatókat tartottak több szekcióban, személyesen, lehetett velük kérdéseket megvitatni a kiállítói helyeken. Minden fontosabb adatbázis-szolgáltató és CD-ROM-forgalmazó megjelent. Az újdonságok között szerepelt, hogy a világ legnagyobb szolgáltatóközpontjának, a Data-Star-Dialognak (azóta már *Knight Ridder Information* néven fut a két óriás rendszer: *KR Data-Star*, *KR Dialog*) közös kiállítói standja volt.

A *KR Data-Star-Dialog* az alábbi szerkezetekben kínálta termékeit:

DIALOG:	online szolgáltatás több mint 400 adatbázisból
DATA-STAR:	online szolgáltatás több mint 350 adatbázisból
ONDISC:	több mint 70 CD-ROM adatbázis
TRADSTAT:	kereskedelmi statisztikai adatbázis
DIAL MAIL,	
DATA MAIL:	e-mail szolgáltatás
PROBASE:	Windows-alapú szoftver, amely könnyíti a keresési stratégia felépítésén, segít pl. a Boole-operátorok bevitelénél, lehetőséget ad a rekordok kijelölésére, a megőrzésre, vagy éppen a kinyomtatásra.

A rendezvény egyik fénypontja a *Financial Times: FT DISCOVERY* szoftvere volt, amely Windows-alapú szoftverrel keresi a híreket, a cég-, a helyi és a jogi adatokkal együtt. (A Reuters Business Briefing keresőrendszerével szemben ez a szoftver többet nyújt, mivel segítségével nem csak a hírinformációt lehet keresni.) További plusz még, hogy az EXTEL cégszolgálatok újabb dimenziót hoznak ebbe a szolgáltatásba: *FT Newspapers*, *FT Newsletters*, *Mergers and Acquisitions*, *McCarthy*.

A külföldi adatbázisokban az online kereséseket többnyire megfelelően képzett közvetítő tudja hatékonyan végezni. Így van ez még a tudományos adatbázisok esetében is, mert a speciális szakképzettség elengedhetetlen a releváns információk gazdaságos visszakereséséhez. A feldolgozandó gyűjtemények növekednek, és ezzel együtt az adatbázisok is. A keresést végző szakembereket ez arra készíti, hogy folyamatosan fejlesszék tudásukat, a rendszerek használatához szükséges ismereteiket.

Ezért célszerű a hangsúlyt az újdonságok használata, a technikai fejlesztés mellett az információkeresés oktatására helyezni. Az adatbázis-előállítók és szolgáltatóközpontok rendszeresen szerveznek továbbképzéseket mind online, mind CD-ROM területen. Az önálló tanuláshoz az adat-

bázisok CD-ROM-változatai is megadják a segítséget. Áruk magában foglalja azt a lehetőséget, hogy

- korlátlan ideig kereshetők,
- a kiválasztott tételek letölthetők,
- segítségükkel gyakorolni lehet az információkeresés módjait.

A további témák az információáramlás elősegítését célozták meg: az adathálózatok használata, a nyílt rendszerek, a kliens-szerver felépítés, az alkalmazott szabványok.

Amikor a résztvevő belefáradt az előadások, termékbemutatók meghallgatásába, megnézhetette a kiállítást. Újdonságot jelentett hardveroldalon például a 240 CD-ROM-ot egy időben kezelő rendszer, szoftveroldalon pedig a virtuális elektronikus könyvtárak alkalmazása és a hálózati képtovábbítás.

Az elektronikus információkereső rendszerek használata ma nélkülözhetetlen. Ha mondjuk az üzleti információt nézzük, semmilyen üzleti kapcsolatot nem ajánlott létesíteni a partner helyzetének ismerete nélkül. Amikor meggyőződünk arról, hogy egy cég „megtalálhatatlan” az adatbázisokban, akkor már tudjuk, hogy üzleti adatai nem világosak. A sikertelen üzleteket meg lehet és meg kell előzni az információkeresés igénybevételével. Ha ez sikerül, akkor az ipari, kereskedelmi stb. ágaza-

tok fejlődését nem fogják megakadályozni értelmetlen ráfizetések. (Az arányok meglepőek lehetnek pl. olyan esetben, amikor néhány tízezer forint értékű adatkeresés révén többmillió forint kártól óvjuk meg az információt időben felhasználó megrendelőt.)

A kínált termékek és szolgáltatások ára első közelítésben talán soknak tűnik, de ha az általuk elérhető információt más forrásból nem tudjuk beszerezni, akkor biztos, hogy az elektronikus információkeresés útjait kell járnunk.

Az információfelhasználás mindenütt a világon támogatott terület, folyamatosan készülnek fejlesztési projektek és pályázatok, melyek révén minőségileg új szolgáltatásokat és termékeket lehet létrehozni. A tapasztalatok mutatják, hogy a pénzügyi források felkutatása és elnyerése alapvetően fontos ahhoz, hogy az elektronikus információfelhasználók körét itthon is bővíteni lehessen.

A kiállítás és konferencia palettája sokkal többet mutatott, itt most csak néhány fő területet lehetett kiemelni. A cél az érdeklődés felkeltése volt, hiszen az ilyen rendezvényeken mutatkoznak meg azok az irányvonalak, amelyeket a jövőben nekünk is ismernünk és követnünk kell.

Jáki Éva

(Ipari és Kereskedelmi Minisztérium)

Multimédia enciklopédiák CD-ROM-on

Az utóbbi években egyre terjednek a CD-ROM-on kiadott általános enciklopédiák. E könyv a könyvtáros nézőpontjából veszi szemügyre őket.

A multimédia enciklopédiák működésének és használatának vannak közös sajátosságai is. A programok általában a következő részeket tartalmazzák: a tulajdonképpeni szöveg, majd kép, grafika, videofelvétel, animáció, atlasz, táblázatok, szótár, súgó (help). Mindehhez rendszerint jegyzetomb, oktatóprogram, könyvjelzők is járulnak.

A CD-ROM multimédia enciklopédiákban levő információkat billentyűzet (gyorsbillentyűk), egér, görgetősávok, nyomógombok, ikonok segítségével lehet visszakeresni. Általában lehetőség van több keresőszó logikai operátorokkal való összekapcsolására, keresési maszk megadására, és a maszknak megfelelő szavak listájának megjelenítésére, néha még közelítő keresésre is.

Fontos helyet kap a multimédiás elemek szöveggel (és egymással) való összekapcsolása is. (Például egy madárral foglalkozó szöveg, kép, hang- és videofelvétel egymással összekapcsolatlan is elérhető.)

Megjegyzések és könyvjelzők segítik a tájékozódást, egy korábbi helyre való visszatérést.

A szöveges adatok kinyomtatása általában problémamentes, a multimédiás elemeknél azonban már eltérő lehet a nyomtatás módja.

Központi helyet foglal el a súgó (help) funkció, amely leggyakrabban környezetfüggő (context-sensitive).

Néhány termék oktatóprogrammal is segíti a kezelés elsajátítását, sőt a Microsoft Encarta még egy játékprogramot is tartalmaz e célra.

Részletesen a következő termékeket ismerteti:

Compton's Multimedia Encyclopedia. A Britannica Kiadó e terméke volt az első CD-ROM enciklopédia, melyben multimédiás lehetőségek is rendelkezésre álltak. Alapja a 26 kötetes *Compton's Encyclopedia* kb. 5200 címszóval, valamint a *Merriam-Webster Intermediate Dictionary*. Ehhez jön kb. 15 000 kép (fotók, grafikák), 45 animációs felvétel, összesen 60 percnyi hangfelvétel és egy világtalasz. Egérrel használható (gyorsbillentyűk nélkül), a billentyűzet csak a keresési szavak bevitelénél kap szerepet.